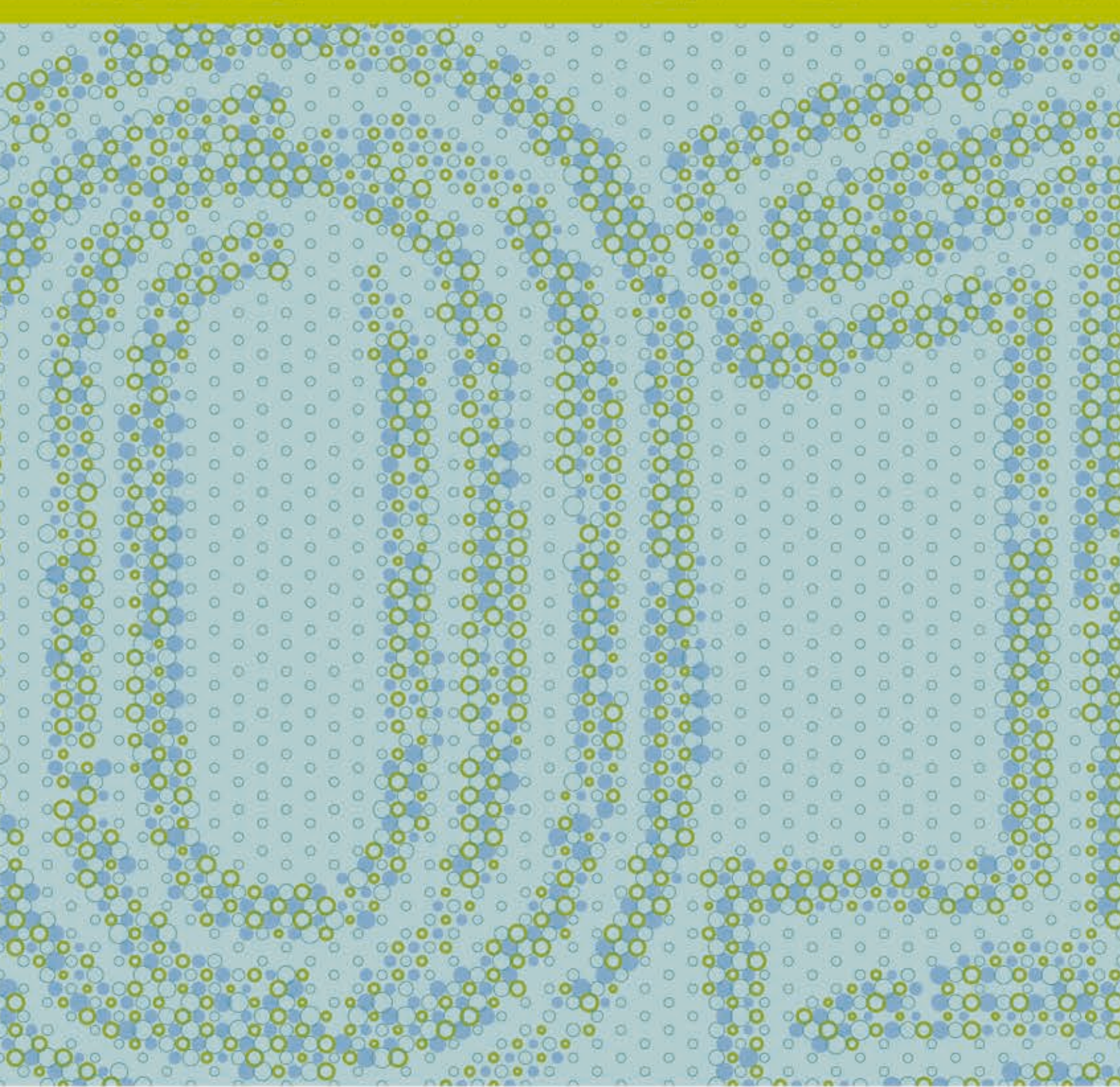

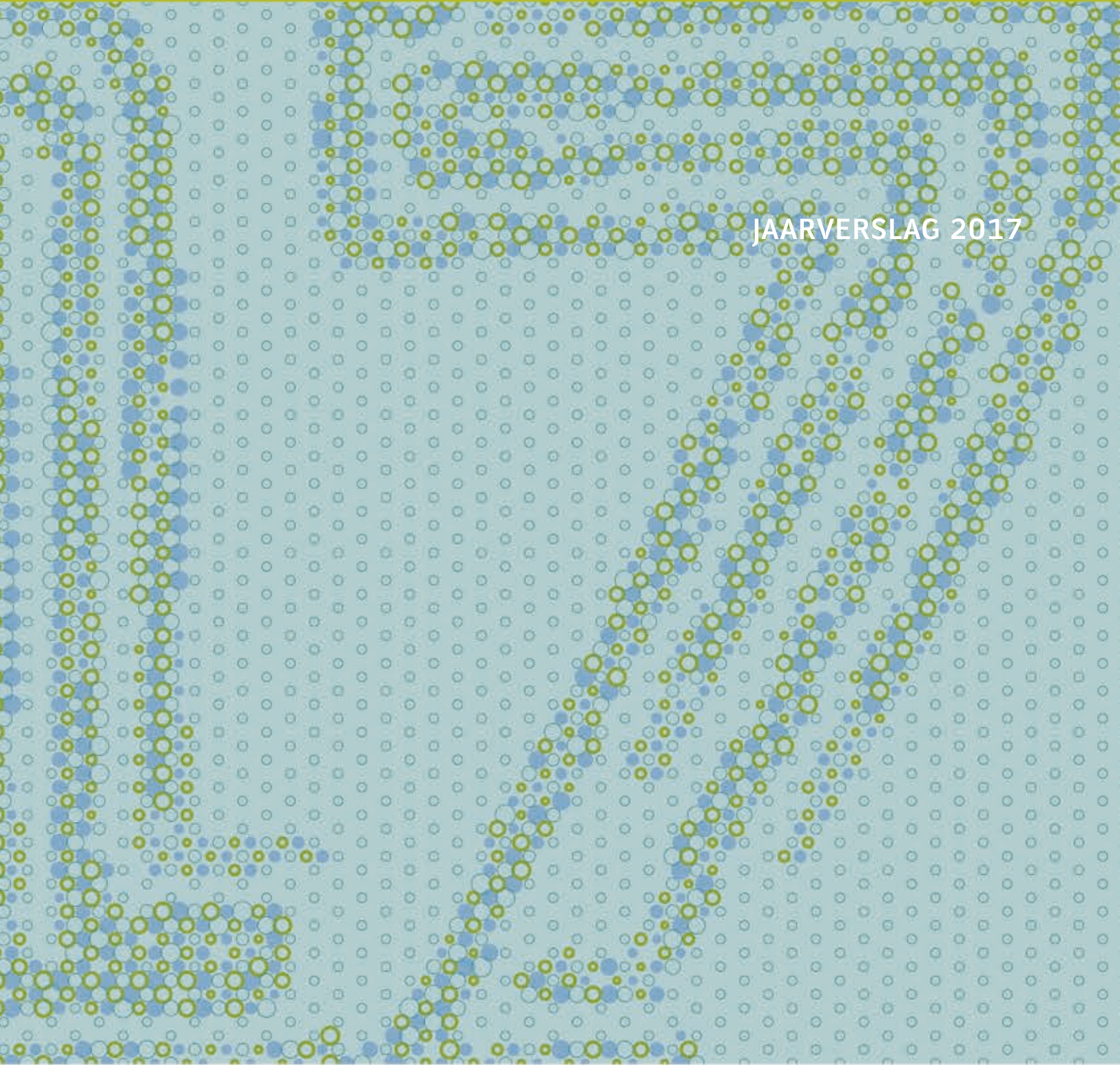
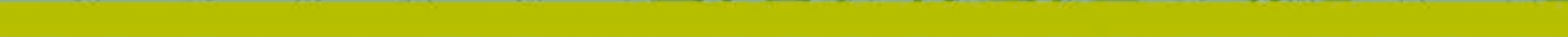
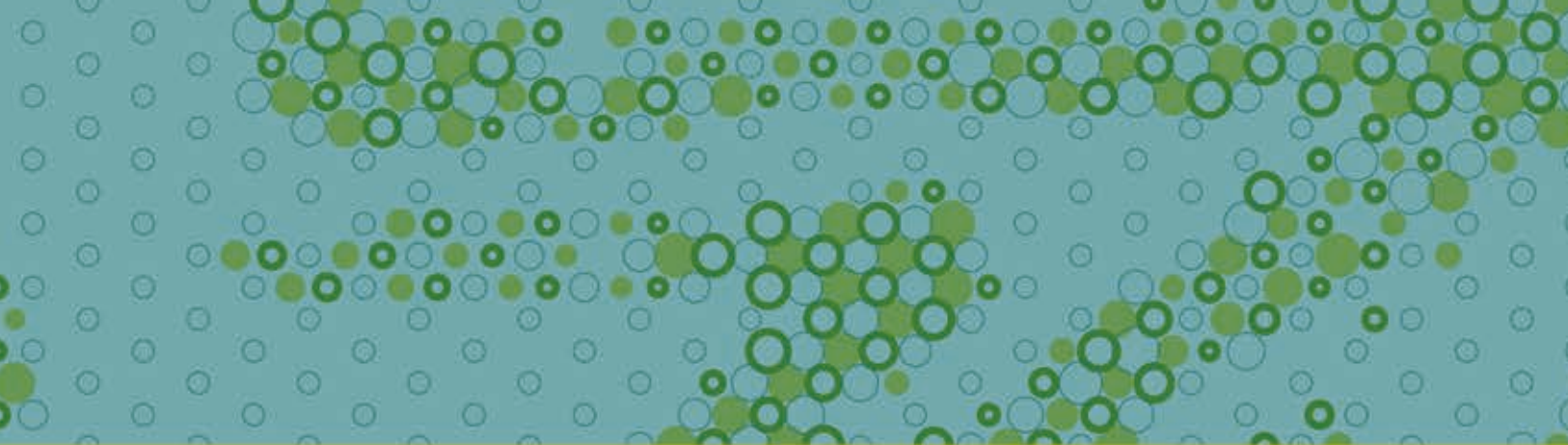

Blue Sky Group

JAARVERSLAG 2017

JAARVERSLAG 17

JAARVERSLAG 2017

tweeduizendzeventien

5	Profiel van de onderneming
7	Kerncijfers
8	Organisatiemodel
9	Personalia
10	Bericht van de raad van commissarissen
10	Activiteiten
10	Jaarrekening
11	Verslag van de directie
11	Activiteiten
12	Interne beheersing
15	Personeelsbeleid
15	Ondernemingsraad
15	Pensioenfonds Blue Sky Group
16	Financieel Verslag
16	Verwachtingen voor 2018
17	Jaarrekening
18	Geconsolideerde balans per 31 december
19	Geconsolideerde winst- en verliesrekening
20	Geconsolideerd kasstroomoverzicht
21	Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening
41	Enkelvoudige balans per 31 december
42	Enkelvoudige winst- en verliesrekening
43	Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening
47	Overige gegevens
47	Statutaire regeling omtrent winstbestemming
47	Dividendpolitiek
48	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
52	Nevenfuncties

profiel van de onderneming

Kernactiviteiten > Blue Sky Group Holding B.V. (Blue Sky Group) is specialist op het gebied van pensioenfondsbeheer en verzorgt per 1 januari 2018 de uitvoering van collectieve pensioenregelingen voor circa 87.000 verzekerden. Voor onze opdrachtgevers beheren wij een vermogen van circa 22,0 miljard euro.

Missie > Blue Sky Group ondersteunt pensioenfondsen bij de uitvoering van hun taken, zodat zij hun verantwoordelijkheden optimaal kunnen dragen. Ons doel is met onze dienstverlening in de behoeften van pensioenfondsbesturen en hun stakeholders te voorzien. Daarbij wil Blue Sky Group vooral een professionele en kwalitatief hoogwaardige partner zijn voor opdrachtgevers en overige betrokken partijen.

Doelstelling > Vanuit deze missie hanteert Blue Sky Group twee doelstellingen:

- het optimaal presteren voor onze huidige opdrachtgevers zodat deze tevreden blijven over de dienstverlening
- het aantrekken van nieuwe opdrachtgevers

Organisatie > Met circa 150 werknemers is Blue Sky Group een middelgrote pensioen-uitvoerder. Blue Sky Group heeft een platte organisatiestructuur met korte communicatielijnen. Wij zijn hierdoor een effectieve en flexibele organisatie, die groot genoeg is om continuïteit en schaalvoordelen te bieden, en klein genoeg om de dienstverlening persoonlijk te houden.

Werkwijze > Onze werkwijze kenmerkt zich door het in samenhang bekijken van de processen die op verschillende niveaus binnen een pensioenfonds spelen. Door onze ervaring met nagenoeg alle aspecten van pensioenuitvoering zijn wij in staat snel verbanden te leggen. Wij zien de gevolgen van veranderingen tijdig aankomen en kunnen onze opdrachtgevers passend adviseren.

Diensten > De dienstverlening van Blue Sky Group omvat:

- pensioenuitvoering en -administratie
- financiële administratie
- bestuursondersteuning en -advies
- fiduciair vermogensbeheer

profiel van de onderneming

Onderscheidend vermogen > De organisatie onderscheidt zich van andere pensioen-uitvoerders door:

- een betrokken en persoonlijke benadering van opdrachtgevers in de rol van adviseur en uitvoerder
- een duidelijke focus op pensioenen, zonder afgeleid te worden door andere zaken
- goed overzicht van de samenhang van alle processen die bij het bestuur van een pensioenfonds plaatsvinden
- ruime ervaring op het gebied van pensioenen en bekendheid met een groot scala van fondsen en regelingen
- onafhankelijkheid, wij zijn geen onderdeel van een verzekeraar of financiële dienstverlener

Besturingsstructuur > Blue Sky Group is een besloten vennootschap, met drie KLM pensioenfondsen als aandeelhouders. Een raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur, de bedrijfsvoering en de algemene gang van zaken van de onderneming. De leden van deze raad worden benoemd door de aandeelhouders.

kerncijfers

	2017	2016
Balans (EUR duizenden)		
Eigen vermogen (inclusief onverdeelde winst)	13.724	13.438
Balanstotaal geconsolideerd	21.772	20.596
Resultaten (EUR duizenden)		
Omzet	33.690	33.925
Resultaat na belastingen	286	401
Opdrachtgerelateerd		
Aantal deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in administratie	87.411	98.526
Beheerd vermogen (EUR miljoenen)	22.014	20.543
Personeel		
Gemiddeld aantal fte's	141	148

organisatiemodel

personalia

Raad van Commissarissen

Voorzitter:

drs. A.T.J. Krol
 drs. L. Deuzeman
 Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA

Blue Sky Group Holding B.V.

Algemeen directeur:

drs. B.A.A.M. van der Stee

Directeur:

Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC

Hoofd Personeel & Organisatie:

Mevrouw drs. N. van Koningsveld

Hoofd Financiën:

J-D. Bronkhorst

BSG Asset Management B.V.

Chief Investment Officer:

J.L. Jonk

Chief Operating Officer:

mr. drs. T.G.A. Keijzers RBA

BSG Fund Management B.V.

Chief Investment Officer:

J.L. Jonk

Chief Operating Officer:

mr. drs. T.G.A. Keijzers RBA

BSG Pension Management B.V.

Directeur Pension Management B.V.:

mr. E. Bakker

Compliance officer:

drs. A.L. Leeters RBA FRM

Accountant:

KPMG Accountants N.V.

bericht van de raad van commissarissen

Activiteiten

In het verslagjaar vergaderde de raad viermaal met de directie. Belangrijke onderwerpen waren de aanpassing aan de nieuwe regels onder MiFID II en de ontwikkeling van integraal risicomanagement. Het jaarverslag werd besproken in een afzonderlijke vergadering in aanwezigheid van de externe accountant.

De raad beoordeelde het functioneren van de directie en stelde de beloning van de directie vast. Ook overlegde de raad met de aandeelhouders in twee algemene vergaderingen van aandeelhouders. In de eerste vergadering werd de jaarrekening 2016 vastgesteld. In september hebben de aandeelhouders samen met de raad en de directie de uitgangspunten geformuleerd voor de nieuwe lange termijn strategie van Blue Sky Group.

In 2017 is de heer J. Overmeer na 10 jaar volgens rooster teruggetreden als commissaris. Wij zijn de heer Overmeer veel dank verschuldigd voor zijn waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van de onderneming. Per 1 december trad mevrouw D.A.M. Melis toe tot de raad. In het najaar van 2018 zal de heer Krol (voorzitter) volgens rooster terugtreden uit de raad.

Jaarrekening

De raad beoordeelde de jaarrekening 2017. Verder nam de raad kennis van de goedkeurende verklaring van KPMG Accountants N.V.

De algemene vergadering van aandeelhouders wordt voorgesteld de jaarrekening zonder voorbehoud vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde toevoeging van het volledige resultaat van 286 duizend euro aan de overige reserves conform het dividendbeleid. Daarnaast stelt de raad de algemene vergadering van aandeelhouders voor om decharge te verlenen aan de directie voor het beheer in het afgelopen jaar en aan de raad voor het toezicht daarop.

Wij danken alle medewerkers en de directie voor hun grote inzet en betrokkenheid bij de onderneming in 2017.

Amstelveen, 9 maart 2018
Raad van commissarissen
drs. A.T.J. Krol (voorzitter)
drs. L. Deuzeman
Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA

verslag van de directie

Activiteiten

Het verslagjaar is een jaar van nieuw elan voor Blue Sky Group geworden. Samen met onze commissarissen en met onze aandeelhouders werken we aan een nieuwe strategie. Uitgangspunt is dat we vasthouden aan onze zelfstandigheid. We willen dat Blue Sky Group ook in de komende jaren tot de beste pensioenuitvoerders van Nederland kan blijven behoren.

Een belangrijk project in 2017 was het voldoen aan de eisen van MiFID II. Belangrijk omdat onze MiFID vergunning van cruciaal belang is om als vermogensbeheerder voor onze klanten te mogen werken. Het doel van MiFID II is het efficiënter en transparanter maken van de Europese financiële markten en het vergroten van de bescherming van beleggers. In 2016 hebben we samen met een externe partij een gedetailleerde analyse gemaakt van de vereisten en van hetgeen nog ontbrak om aan de eisen van MiFID II te voldoen. Vervolgens is voor de diverse onderdelen minutieus uitgewerkt op welke wijze Blue Sky Group deze onderdelen wil invullen. Hierbij zijn de nodige beleidskeuzes gemaakt, waarbij het belang van de klant voorop is blijven staan. Aan het eind van het boekjaar konden we constateren dat we op alle onderdelen aan de nieuwe regelgeving voldoen.

Een ander groot en belangrijk project is de uitbesteding van ons datacentrum. Blue Sky Group stelt hoge eisen aan data- en communicatietechnologie en doet daarvoor een beroep op externe ondersteuning. Alle technische en organisatorische voorbereidingen zijn inmiddels afgerond. De transitie vindt begin 2018 plaats.

In 2017 hebben twee van onze grootste klanten de keuze gemaakt voor de overgang van een uitkeringsovereenkomst naar een collectieve beschikbare premieregeling. Beide regelingen zijn inmiddels omgezet. Ook hebben wij, zodra dat wettelijk mogelijk werd, voor één van onze klanten een regeling met variabele pensioenuitkering ontwikkeld voor het deel van de pensioenvoorziening dat netto wordt opgebouwd. Beide veranderingen stellen hoge eisen aan ons pensioenadministratie systeem. Deze laatste wijzigingen betekenen ook dat wij inmiddels alle mogelijke bouwstenen van een nieuw pensioenstelsel uitvoeringstechnisch kunnen leveren. De uitkomst van de politieke discussie over het Nederlandse pensioenstelsel is nog onduidelijk, maar wij zien deze met vertrouwen tegemoet.

In 2017 hebben wij ons digitale deelnemersportal voor pensioenfondsen verder ontwikkeld. Pensioendeelnemers kunnen met gebruikmaking van DigiD hun individuele pensioengegevens inzien en mutaties doorgeven. In de nabije toekomst wordt het ook mogelijk om digitaal beleggingstransacties te kunnen doen.

verslag van de directie

De omvang van Blue Sky Group Holding is relatief bescheiden. Wij zien ons jaar na jaar voor grote en noodzakelijke investeringen geplaatst. Het is verheugend dat wij in 2017 de benodigde investeringen hebben kunnen doen en toch een beter dan verwacht operationeel bedrijfsresultaat hebben bereikt. Blue Sky Group wil ook in de komende periode een zelfstandige pensioenuitvoerder kunnen zijn. Daarom is in de afgelopen periode met de drie KLM pensioenfondsen, tevens aandeelhouder, gewerkt aan een nieuw model voor doorbelasting van onze kosten. Het doel van dit nieuwe model is meerledig. Wij vinden het van belang om meer inzicht te geven in de kosten van de diverse onderdelen van onze dienstverlening en in de drijvende factoren achter deze kosten. Mede daardoor kan het model ook een stimulans bieden voor meer efficiency. En tenslotte moet het nieuwe model Blue Sky Group de nodige financiële ruimte bieden voor de gewenste investeringen in de komende jaren. In 2018 gaan we met dit nieuwe model werken, hetgeen onder meer tot uitdrukking zal komen in vernieuwde en meer gedetailleerde rapportages van de onderscheiden kosten van de pensioenfondsen.

In de afgelopen periode hebben we voor belangrijke posities goede nieuwe medewerkers aan ons kunnen binden. Dat zorgt voor nieuwe ideeën en nieuwe dynamiek. In mei is de heer J.L. Jonk als CIO toegetreden tot de directie van ons bedrijfsonderdeel Vermogensbeheer, als opvolger van de heer M.J. Burbach. Na het terugtreden van de heer J. Overmeer is mevrouw D.A.M. Melis toegetreden tot onze raad van commissarissen. Ook aan aandeelhouderszijde hebben enkele personele wisselingen plaatsgehad. Daarmee kunnen we ook bestuurlijk en organisatorisch met vertrouwen vooruit kijken.

Interne beheersing

Blue Sky Group hecht veel waarde aan een goed functionerend risicomanagement ten behoeve van een beheerste en integere bedrijfsvoering, dat bijdraagt aan het realiseren van zowel onze eigen organisatiedoelstellingen als die van onze opdrachtgevers. Hiertoe is een risicoraamwerk ontworpen en een plan van aanpak waarmee zowel de beheersing van bedrijfsmatige risico's als van de risico's van onze opdrachtgevers verder wordt vormgegeven.

Ondernemingsrisico's

De overall risicohouding van Blue Sky Group is te omschrijven als risico avers. Wij willen voor het behalen van onze doelstellingen slechts beperkt risico lopen. Deze risicohouding sluit aan bij de risicohouding van onze opdrachtgevers. Bij het beheersen van risico's maakt Blue Sky Group de bedrijfseconomische afweging tussen de baten en kosten van de beheersing. In 2018 wordt de risicohouding verder uitgewerkt.

Blue Sky Group hanteert de volgende risicocategorieën: strategische risico's, operationele risico's, compliance risico's en financiële risico's.

Risico-categorie **Belangrijkste inherente ondernemingsrisico's**

Strategische risico's	Het risico dat strategische doelstellingen niet worden behaald als gevolg van externe veranderingen op het gebied van concurrentie verhoudingen, politieke besluitvorming, belanghebbenden, reputatie en/of ondernemingsklimaat of het vermogen van de organisatie om zich aan deze veranderingen aan te passen. Belangrijke strategische risico's zijn schaalgrootte, het toekomstig pensioencontract voor 2e pijler pensioenen en investeringsruimte.
Operationeel risico	Het risico als gevolg van inadequate of falende interne of uitbestede processen, personeel of systemen door interne en/of onverwachte externe gebeurtenissen. Voorname operationele risico's betreffen krapte op de arbeidsmarkt, cybersecurity, complex maatwerk en uitbesteding.
Compliance risico	Risico's samenhangend met (veranderingen in en naleving van) interne regels en externe wet- en regelgeving, integriteit, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet worden nageleefd, niet afdwingbaar zijn of niet correct zijn gedocumenteerd. Belangrijke compliance risico's zijn claims van opdrachtgevers, sancties van toezichthouders als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en het niet-integer handelen van personeel.
Financiële risico's	Het risico van materiële impact op de balans of winst- en verliesrekening als gevolg van in- of externe gebeurtenissen. Een belangrijk financieel risico betreft het vertrek van een opdrachtgever, dat niet (voldoende) kan worden opgevangen door een (gelijkwaardige) opdrachtgever.

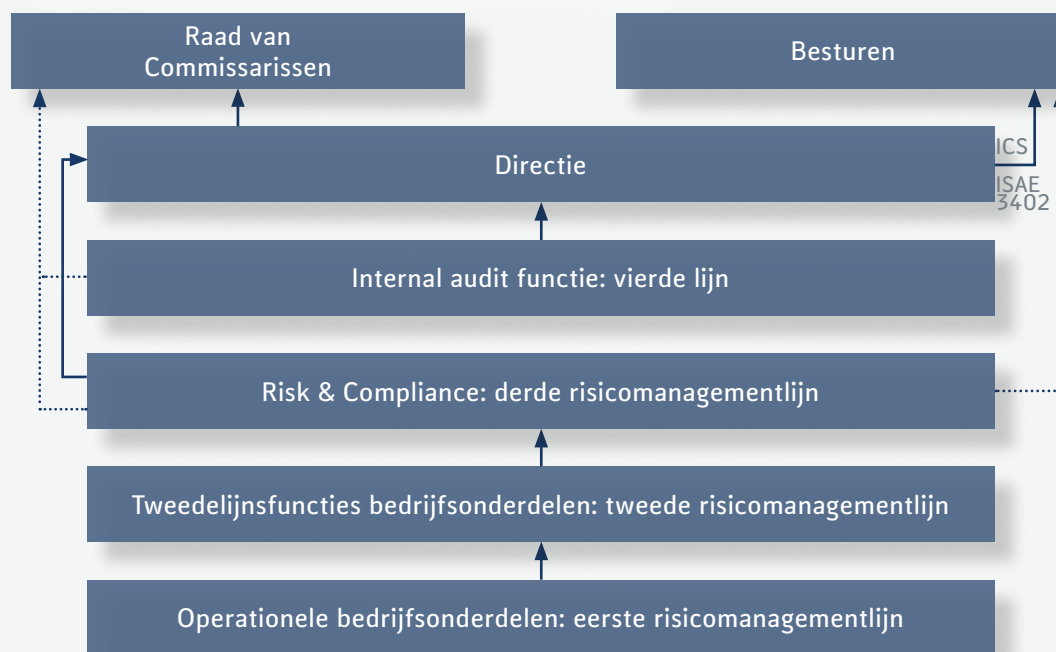
Verankering van risicomanagement in de organisatie

De inrichting van het risicomanagementsysteem is gebaseerd op het "Lines of Defence" model, waarbij Blue Sky Group vier lijnen hanteert. De eerste lijn wordt gevormd door de operationele bedrijfsonderdelen en hun directies. De bedrijfsonderdelen zijn primair

verslag van de directie

verantwoordelijk voor de adequate beheersing van risico's die gerelateerd zijn aan de bedrijfsvoering. Zij worden hierbij ondersteund door tweedelijnsfuncties in het betreffende bedrijfsonderdeel. Deze tweede lijn staat los van het operationele proces en rapporteert aan de afdeling Risk & Compliance. Voor haar corporate risk activiteiten beschikt Risk & Compliance, als derde lijn, over een rechtstreekse rapportagelijijn naar de Raad van Commissarissen. Voor haar client risk activiteiten heeft zij een rechtstreekse rapportagelijijn naar de besturen van onze opdrachtgevers. De vierde lijn wordt gevormd door de audit functie. Deze functie is onafhankelijk gepositioneerd ten opzichte van de eerste, tweede en derde lijn. Audits worden omwille van proportionaliteit en onafhankelijkheid door externen uitgevoerd.

Figuur 1: verankering risicomanagement in de organisatie

Kwaliteit van de interne beheersing

De belangrijkste processen voor onze dienstverlening alsmede de algemene ICT-processen maken onderdeel uit van het ISAE 3402 control framework van Blue Sky Group. Dit framework wordt jaarlijks geëvalueerd en aangepast aan veranderingen of verbeteringen in de beheersing in de organisatie. Een externe auditor beoordeelt jaarlijks de opzet en werking van de controls en geeft hierover een assuranceverklaring af. Blue Sky Group verstrekt de integrale ISAE 3402-rapportage aan haar opdrachtgevers en de Raad van Commissarissen.

Verbeteringen in het systeem van risicomanagement

In 2017 is de incidentenprocedure verder ontwikkeld door herinrichting van de procedure ter vergroting van een uniforme en eenduidige signalering en afwikkeling van incidenten binnen de organisatie. Daarnaast is een strategische risicorapportage voor de Raad van Commissarissen geïntroduceerd. In de rapportage worden op kwartaalbasis per risicocategorie de belangrijkste risico's, hun impact, evenals eventuele wijzigingen in het risicoprofiel van de organisatie zichtbaar gemaakt.

Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid ondersteunt de belangrijkste strategische doelstelling van Blue Sky Group: waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Het intrinsiek motiveren van hoog opgeleide professionals om voor Blue Sky Group te (blijven) werken staat daarbij centraal. De belangrijkste speerpunten in het personeelsbeleid zijn een prettige werkomgeving met voldoende ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en veel mogelijkheden voor persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Het beloningsbeleid is in lijn met de speerpunten van het personeelsbeleid vormgegeven. Het is voldoende competitief om gekwalificeerde en gemotiveerde medewerkers te kunnen aantrekken en voor langere termijn te behouden en motiveren. Blue Sky Group hanteert hiertoe een relatief hoog vast inkomen en een beperkt variabel inkomen. De variabele beloning bedraagt ten hoogste 20% van het totaal vast inkomen. Het in 2017 toegekende bedrag aan variabele beloningen is 1,1 miljoen euro.

Ondernemingsraad

In 2017 voerde de directie vier keer formeel overleg met de ondernemingsraad. Daarnaast vonden in het najaar extra bijeenkomsten plaats om de arbeidsvoorwaarden voor 2018 overeen te komen. Dit laatste leidde in december tot een principe akkoord over de nieuwe CAO. Daarnaast vond regelmatig informeel overleg plaats.

In 2017 bracht de ondernemingsraad advies uit over de nieuwe structuur van het bedrijfsonderdeel Vermogensbeheer. Hiermee blijven we aansluiten bij de veranderende behoefte van onze klanten. We versterken de regie op onze klantbediening en maken de processen effectiever en efficiënter. De ondernemingsraad bracht eveneens advies uit over de organisatorische inrichting van de afdeling Bestuursondersteuning.

Pensioenfonds Blue Sky Group

Aan het eind van 2017 werd nog niet voldaan aan de eis ten aanzien van het vereiste eigen vermogen van ons pensioenfonds. Dientengevolge was nog steeds sprake van een herstell premie en werd het maximum bereikt van de som van premies en herstell premies van 30% van de bruto pensioengrondslag.

verslag van de directie

Financieel Verslag

Het verslagjaar is met een positief resultaat afgesloten. Het resultaat voor belastingen over 2017 bedroeg 0,4 miljoen euro (2016: 0,5 miljoen euro). In 2017 was de omzet van Blue Sky Group 33,7 miljoen euro (2016: 33,9 miljoen euro). De omzet op de dienst bestuursondersteuning is gestegen, door extra werkzaamheden voor een aantal van onze opdrachtgevers. De omzet vermogensbeheer is licht gestegen, door een stijging van het vermogen onder beheer als gevolg van de marktontwikkelingen waar tegenover een daling van de advies werkzaamheden stond. De omzet pensioenuitvoering is fors afgenomen door het wegvallen van de omzet uit de opdrachten van Pensioenfonds IBM en Pensioenfonds Alcatel-Lucent. De kosten van Blue Sky Group bedroegen in 2017 33,3 miljoen euro (2016: 33,4 miljoen euro). Deze kosten bestaan voor het grootste gedeelte uit personeelskosten en kosten die hieraan direct zijn te relateren. Daarnaast vormt de automatisering een belangrijke kostenpost. In 2017 daalden de personeelskosten, als gevolg van een lagere bezetting met 7,3 fte.

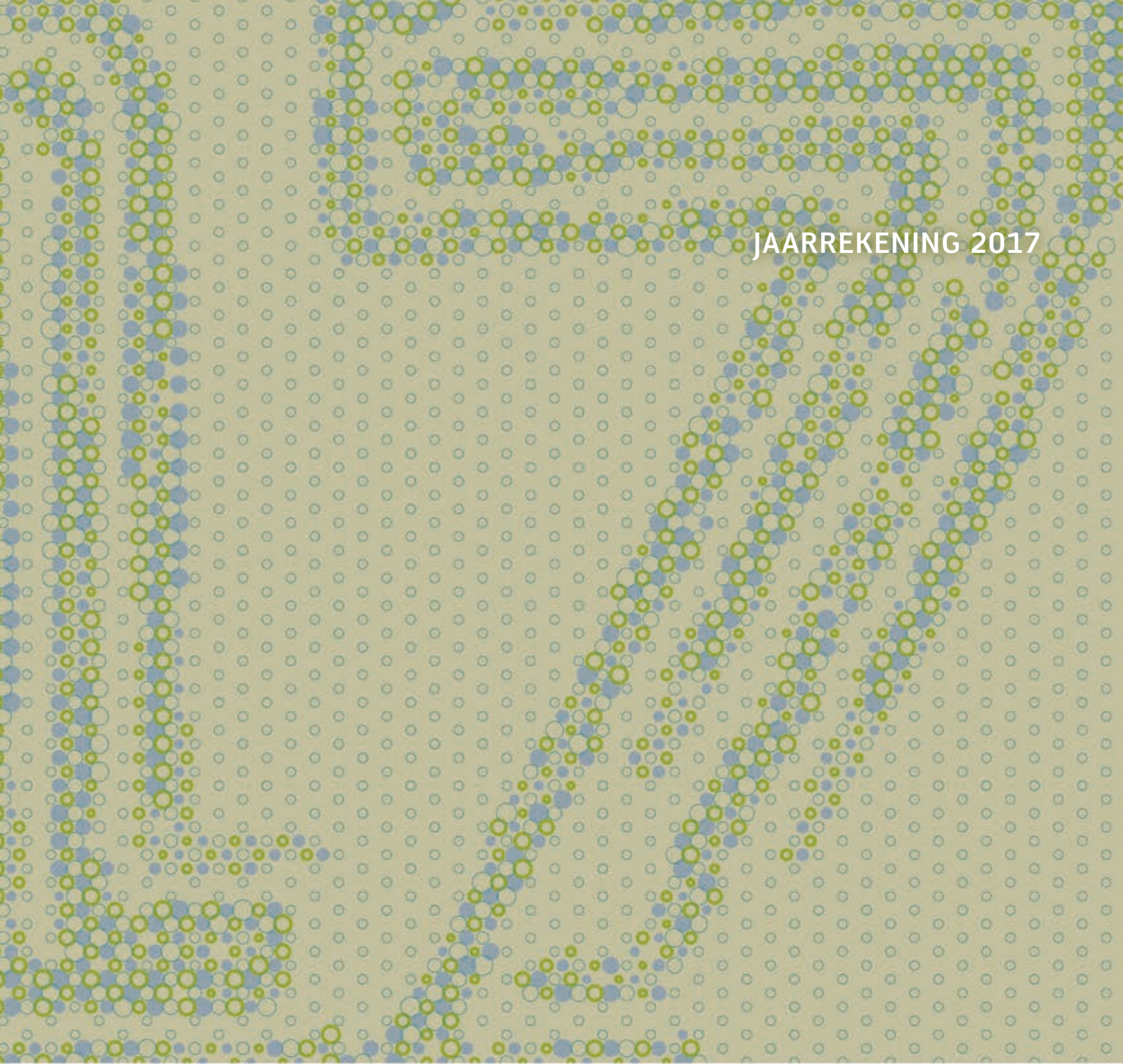
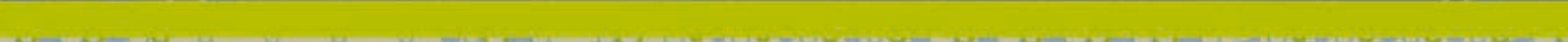
Verwachtingen voor 2018

Voor het lopende jaar zijn een viertal onderwerpen van het grootste belang. In 2018 moeten wij de werking aantonen van het geheel van beleidsmaatregelen, procedures en beheersmaatregelen vanwege MiFID II. De nieuwe wijze van aansturing van ons uitbestede datacentrum zal in praktijk gebracht moeten worden. Het digitale deelnemersplatform zal opnieuw verder ontwikkeld moeten worden. Voor de langere termijn is de ontwikkeling van ons nieuwe strategische plan van groot gewicht. Wij zullen in de loop van 2018 een visie ontwikkelen op de mogelijke ontwikkeling op langere termijn van pensioenen en pensioenuitvoering in Nederland. Die visie zal bepalend zijn voor de modellen die wij willen ontwikkelen voor pensioenadministratie en -communicatie zowel als voor een nieuw te ontwikkelen model voor fiduciair vermogensbeheer. Deze modellen zullen doorslaggevend zijn voor de stappen die wij op kortere termijn willen zetten en ook voor mogelijke samenwerking met andere partijen.

Amstelveen, 9 maart 2018

drs. B.A.A.M. van der Stee
Algemeen directeur

Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC
Directeur

JAARREKENING 2017

Jaarrekening 2017

Geconsolideerde balans per 31 december

bedragen in duizenden euro's

(voor verwerking van de voorgestelde winstbestemming)

ACTIVA

	2017	2016
VASTE ACTIVA		
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (1)	2.871	3.260
MATERIËLE VASTE ACTIVA (2)	1.472	1.799
FINANCIËLE VASTE ACTIVA (3)	-	87

TOTAAL VASTE ACTIVA	4.343	5.146
VLOTTENDE ACTIVA		
VORDERINGEN (4)	6.221	6.072
LIQUIDE MIDDELEN (5)	11.208	9.378

TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	17.429	15.450

TOTAAL ACTIVA	21.772	20.596

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN (6)		
GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	1.800	1.800
AGIO	4.500	4.500
OVERIGE RESERVES	7.138	6.737
ONVERDEELDE WINST	286	401

TOTAAL EIGEN VERMOGEN	13.724	13.438
VOORZIENINGEN (7)	391	529
KORTLOPENDE SCHULDEN (TEN HOOGSTE 1 JAAR) (8)	7.657	6.629

TOTAAL PASSIVA	21.772	20.596

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 26 tot en met 35.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

	2017	2016
OMZET (9)	33.690	33.925
SALARISSEN	13.684	14.001
SOCIALE LASTEN	1.429	1.530
PENSIOENLASTEN (10)	2.802	3.029
AFSCHRIJVINGEN	1.304	1.063
OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN (11)	14.038	13.733

SOM DER BEDRIJFSLASTEN	33.257	33.356
RENTEBATEN	-49	-34

RESULTAAT VOOR BELASTINGEN	384	535
BELASTINGEN (12)	98	134

RESULTAAT NA BELASTINGEN	286	401

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 36 tot en met 40.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

bedragen in duizenden euro's

	2017	2016
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
RESULTAAT VÓÓR RENTE EN BELASTINGEN	433	569
AFSCHRIJVINGEN	1.304	1.063
TOEVOEGING VOORZIENINGEN	20	7
VRIJVAL VOORZIENINGEN	-131	-
ONTTREKKING VOORZIENINGEN	-	-5
MUTATIE VORDERINGEN	-118	498
MUTATIE KORTLOPENDE SCHULDEN	1.299	-2.043

KASSTROOM UIT BEDRIJFSOPERATIES	2.807	89

BETAALDE RENTE	-39	-27
BETAALDE WINSTBELASTING	-350	-241

NETTOKASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	2.418	-179
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
INVESTERINGEN IN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	-369	-473
INVESTERINGEN IN MATERIËLE VASTE ACTIVA	-219	-418

NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	-588	-891

MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	1.830	-1.070

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Blue Sky Group Holding B.V. is een besloten vennootschap, statutair gevestigd in Amstelveen en kantoorhoudend aan de Professor E.M. Meijerslaan 1 in Amstelveen. De onderneming is een zelfstandige en professionele aanbieder van diensten met betrekking tot pensioenuitvoering, bestuursondersteuning en vermogensbeheer. De onderneming is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34112050.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar 2017, dat is geëindigd op 31 december 2017.

Grondslagen voor consolidatie

In beginsel worden alle groepsmaatschappijen in de consolidatie betrokken. Als groepsmaatschappij worden aangemerkt alle kapitaalbelangen waarin overheersende zeggenschap ter zake van het bestuur en het financiële beleid kan worden uitgeoefend. De consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode op basis van uniforme grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

De financiële gegevens van de volgende 100% dochtermaatschappijen zijn in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen, onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties:

- BSG Pension Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen;
- BSG Fund Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen;
- BSG Asset Management B.V., statutair gevestigd in Amstelveen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen › De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek met in achtneming van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dat wil zeggen de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is en de activiteiten in de afzienbare toekomst zullen worden voortgezet.

De bedragen in de jaarrekening luiden in euro's.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

Onder toepassing van artikel 402 Titel 9, Boek 2 BW is in de enkelvoudige jaarrekening een beknopte winst- en verliesrekening opgenomen.

Presentatiewijziging > Met ingang van 2017 wordt de voorziening voor verlieslatende contracten afzonderlijk onder voorzieningen gepresenteerd. Voorheen werd deze verplichting opgenomen onder kortlopende schulden. De vergelijkende cijfers van 2016 zijn aangepast aan de veranderde presentatie.

Verwerking > Een actief wordt in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat hieruit toekomstige economische voordelen zullen voortvloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien de weergave van de economische realiteit resulteert in het opnemen van activa zonder het juridisch eigendom, wordt dit vermeld. Een verplichting wordt in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Een actief of verplichting wordt van de balans verwijderd indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering > Een vordering en een verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om de vordering en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

Schattingen en veronderstellingen > Bij het opstellen van de jaarrekening worden schattingen en veronderstellingen gehanteerd die medebepalend zijn voor sommige opgenomen bedragen. De feitelijke uitkomsten kunnen van de schattingen afwijken.

Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Bijzondere waardeverminderingen > Per iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. In dat geval wordt het vaste actief afgewaardeerd tot de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, wordt de gestegen boekwaarde van het desbetreffende actief niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering van het actief zou zijn verantwoord.

Vreemde valuta > Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden direct in het resultaat opgenomen.

Immateriële vaste activa > Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien deze naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa > Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien deze naar verwachting duurzaam zijn.

Vorderingen > Te factureren diensten aan opdrachtgevers worden opgenomen tegen kostprijs, verhoogd met tot dan toe opgenomen winst en verminderd met een eventuele voorziening voor voorzienbare verliezen. Gefactureerde termijnen worden hierop in mindering gebracht. Per opdrachtgever wordt bepaald in hoeverre diensten nog te factureren of vooruitgefactureerd zijn. Vooruitgefactureerde bedragen worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Alle overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Liquide middelen > Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Voorzieningen > Een voorziening wordt in de balans opgenomen indien sprake is van een juridische of feitelijke verplichting, het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van de verplichting leidt tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan voldoende betrouwbaar kan worden geschat. Voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. De gehanteerde disconteringsvoet is gebaseerd op actuele marktomstandigheden waarbij rekening wordt gehouden met de looptijd van de verplichtingen.

Voor het negatieve verschil tussen de verwachte toekomstige voordelen uit overeenkomsten van dienstverlening met opdrachtgevers en de verwachte onvermijdbare kosten die uit nakoming van deze overeenkomsten voortvloeien wordt een voorziening getroffen.

Uitgestelde belastingen > Voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde volgens deze jaarrekening en de fiscale boekwaarde worden uitgestelde belastingvorderingen en belastingverplichtingen opgenomen.

Uitgestelde belastingvorderingen uit hoofde van voorwaartse verliesverrekening worden opgenomen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winsten zullen zijn. De waardering wordt jaarlijks beoordeeld en aangepast.

De uitgestelde belastingen worden berekend op basis van de actuele belastingtarieven of de tarieven die naar verwachting gelden in de periode waarin de vorderingen worden gerealiseerd of de verplichtingen worden afgewikkeld. Uitgestelde belastingen worden niet gediscoteerd. Het effect van schattingswijzigingen en tariefwijzigingen wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Schulden > Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Omzet > De opbrengst van levering van diensten wordt tot de omzet gerekend wanneer sprake is van een dienstverleningsovereenkomst, de levering van de dienst heeft

plaatsgevonden, de prijs is vastgesteld of bepaalbaar is en er redelijke zekerheid bestaat dat deze inbaar is. Winstneming vindt plaats naar rato van de verrichte prestaties.

Kosten > Salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet is betaald, als verplichting in de balans opgenomen.

De pensioenregeling heeft het karakter van een toegezegd-pensioenregeling op basis van middelloon met voorwaardelijke indexering. De aan het ondernemingspensioenfonds (Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group) verschuldigde premie wordt als last in de winst- en verliesrekening opgenomen. Voor zover de premie nog niet is betaald, wordt deze als verplichting in de balans opgenomen.

Andere kosten worden (eveneens) ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen > Belastingen over het resultaat worden berekend op basis van het resultaat voor belastingen volgens de winst- en verliesrekening en kunnen actuele en uitgestelde belastingen omvatten. Actuele belastingen betreffen de verschuldigde belasting over het belastbare resultaat van het verslagjaar, gebaseerd op de actuele belastingtarieven.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Dit houdt in dat het resultaat wordt aangepast voor baten en lasten die geen invloed hebben op de kasstromen in dezelfde periode en voor kasstromen die geen invloed hebben op het resultaat in dezelfde periode. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten, kasstromen uit investeringsactiviteiten en kasstromen uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan alle banktegoeden.

Toelichting op de geconsolideerde balans

bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

(1) IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	2017	2016
STAND BEGIN VAN HET JAAR	3.260	3.233
INVESTERINGEN	369	473
AFSCHRIJVINGEN	-758	-446

STAND EIND VAN HET JAAR	2.871	3.260

CUMULATIEVE AANSCHAFWAARDE	4.603	4.429
CUMULATIEVE AFSCHRIJVINGEN	-1.732	-1.169

BOEKWAARDE	2.871	3.260

Hieronder is computersoftware opgenomen. De afschrijvingstermijn is vijf jaar.

(2) MATERIËLE VASTE ACTIVA	BOUWKUNDIGE VOORZIENINGEN	INVENTARIS EN COMPUTER- HARDWARE	TOTAAL
2017			
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.211	588	1.799
INVESTERINGEN	136	83	219
AFSCHRIJVINGEN	-276	-270	-546

STAND EIND VAN HET JAAR	1.071	401	1.472

2016			
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.368	630	1.998
INVESTERINGEN	115	303	418
AFSCHRIJVINGEN	-272	-345	-617

STAND EIND VAN HET JAAR	1.211	588	1.799

	2017	2016
CUMULATIEVE AANSCHAFWAARDE	5.619	5.717
CUMULATIEVE AFSCHRIJVINGEN	-4.147	-3.918

BOEKWAARDE	1.472	1.799

De afschrijvingstermijn voor bouwkundige voorzieningen is tien jaar en voor inventaris en computerhardware vijf jaar.

(3) FINANCIËLE VASTE ACTIVA	2017	2016
UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN	-	87

TOTAAL	-	87

De uitgestelde belastingvordering vloeide voort uit voorwaartse verliesverrekening. Hieraan lag een fiscaal verlies over 2015 van een van de dochtermaatschappijen ten grondslag. Over 2017 heeft deze dochtermaatschappij fiscale winst behaald, waarmee het verlies over 2015 volledig kan worden verrekend.

	2017	2016
STAND BEGIN VAN HET JAAR	87	87
SCHATTINGSWIJZIGING BELASTINGTARIEF	22	-
REALISATIE VERSLAGJAAR	-109	-

STAND EIND VAN HET JAAR	-	87

Toelichting op de geconsolideerde balans

(4) VORDERINGEN	2017	2016
DEBITEUREN	2.386	1.303
AANDEELHOUDERS	105	109
TE FACTUREREN DIENSTEN AAN OPDRACHTGEVERS	2.555	3.290
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	59	28
PERSONEELSBELONINGEN	136	150
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	980	1.192

TOTAAL	6.221	6.072

De te vorderen belastingen en premies sociale verzekeringen betreffen vennootschapsbelasting.

De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

(5) LIQUIDE MIDDELEN	2017	2016
BANKTEGOEDEN IN REKENING-COURANT	11.208	9.378

TOTAAL	11.208	9.378

Van de liquide middelen is een bedrag van EUR 229 duizend (2016: EUR 229 duizend) niet vrij beschikbaar in verband met een afgegeven bankgarantie.

(6) EIGEN VERMOGEN	GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	AGIO	OVERIGE RESERVES	ONVER- DEELDE WINST	TOTAAL
2017					
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.800	4.500	6.737	401	13.438
WINST VORIG VERSLAGJAAR			401	-401	-
WINST VERSLAGJAAR				286	286

STAND EIND VAN HET JAAR	1.800	4.500	7.138	286	13.724

2016					
STAND BEGIN VAN HET JAAR	1.800	4.500	5.955	782	13.037
WINST VORIG VERSLAGJAAR			782	-782	-
WINST VERSLAGJAAR				401	401

STAND EIND VAN HET JAAR	1.800	4.500	6.737	401	13.438

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 3.600 duizend en bestaat uit 3.600.000 aandelen met een nominale waarde van EUR 1,00 elk. Hiervan zijn (ongewijzigd) 1.800.000 aandelen geplaatst en volgestort.

Agio betreft de door de aandeelhouders ingebrachte bedragen voor zover deze hoger zijn dan het nominaal aandelenkapitaal. Additionele vermogensstortingen door de aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen zijn eveneens hieronder opgenomen.

Op de dochtermaatschappijen BSG Fund Management B.V. en BSG Asset Management B.V. is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van toepassing. Op grond van de Wft gelden minimum kapitaaleisen.

Conform artikel 24 van de statuten en artikel 7a van de aandeelhoudersovereenkomst en gezien de wettelijke kapitaaleisen die gelden voor de twee hiervoor genoemde dochtermaatschappijen, wordt voorgesteld om de gehele winst over 2017 van EUR 286 duizend toe te voegen aan de overige reserves.

PASSIVA

Toelichting op de geconsolideerde balans

(7) VOORZIENINGEN	2017	2016
JUBILEUMUITKERINGEN	130	110
VERLIESLATENDE CONTRACTEN	34	165
UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN	227	254

STAND EIND VAN HET JAAR	391	529

De mutaties in de voorziening voor jubileumuitkeringen zijn als volgt:

	2017	2016
STAND BEGIN VAN HET JAAR	110	108
ONTTREKKING VERSLAGJAAR	-	-5
TOEVOEGING VERSLAGJAAR	20	7

STAND EIND VAN HET JAAR	130	110

Bij de bepaling van de voorziening voor jubileumuitkeringen wordt rekening gehouden met blijfkansen en toekomstige salarisstijgingen.

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft een langlopend karakter.

De mutaties in de voorziening voor verlieslatende contracten zijn als volgt:

	2017	2016
STAND BEGIN VAN HET JAAR	165	165
VRIJVAL VERSLAGJAAR	-131	-

STAND EIND VAN HET JAAR	34	165

De voorziening voor verlieslatende contracten heeft betrekking op de verwachte negatieve resultaten uit dienstverleningsovereenkomsten met opdrachtgevers. De voorziening is bepaald per opdrachtgever en betreft het verwachte negatieve verschil tussen de toekomstige omzet en de onvermijdbare kosten die uit nakoming van de desbetreffende overeenkomst voortvloeien.

De looptijd van de voorziening is korter dan een jaar, omdat de overeenkomsten binnen een jaar kunnen worden beëindigd.

De mutaties in de uitgestelde belastingverplichtingen zijn als volgt:

	2017	2016
STAND BEGIN VAN HET JAAR	254	304
AANPASSING VOORGAANDE JAREN	48	-
REALISATIE VERSLAGJAAR	-75	-50

STAND EIND VAN HET JAAR	227	254

De uitgestelde belastingverplichtingen vloeien voort uit tijdelijke verschillen tussen de afschrijving volgens deze jaarrekening en de fiscale afschrijving van voornamelijk de materiële vaste activa.

De uitgestelde belastingverplichtingen hebben voor het grootste deel een langlopend karakter.

(8) KORTLOPENDE SCHULDEN (TEN HOOGSTE 1 JAAR)	2017	2016
CREDITEUREN	2.324	1.081
VOORUITGEFACTUREERDE DIENSTEN AAN OPDRACHTGEVERS	148	96
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	1.651	1.474
PERSONEELSBELONINGEN	3.018	3.371
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	516	607

TOTAAL	7.657	6.629

Toelichting op de geconsolideerde balans

Onder verschuldigde belastingen en premies sociale verzekeringen van EUR 1.651 duizend (2016: EUR 1.474 duizend) zijn opgenomen vennootschapsbelasting van EUR 70 duizend (2016: EUR 351 duizend), loonbelasting en premies sociale verzekeringen van EUR 887 duizend (2016: EUR 973 duizend) en omzetbelasting van EUR 694 duizend (2016: EUR 150 duizend). De te betalen personeelsbeloningen betreffen vakantiegeld, variabele beloning, transitievergoedingen, vakantiedagen en pensioenpremie.

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

VOORWAARDELIJKE VORDERINGEN

Met enkele opdrachtgevers zijn overeenkomsten van dienstverlening afgesloten voor onbepaalde tijd. Hierin is bepaald dat, indien de overeenkomst binnen een periode van vijf jaar op initiatief van de opdrachtgever wordt beëindigd, een additionele vergoeding in rekening wordt gebracht. Het totaal van deze vergoedingen bedraagt ultimo verslagjaar EUR 67 duizend (2016: EUR 135 duizend).

VERPLICHTINGEN UIT LANGLOPENDE VERBINTENISSEN	2017	2016
VERVALLEND BINNEN ÉÉN JAAR	1.882	1.315
VERVALLEND TUSSEN ÉÉN JAAR EN VIJF JAAR	5.797	4.456
VERVALLEND NA VIJF JAAR	383	1.264

TOTAAL	8.062	7.035

Deze niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffen overeenkomsten die zijn aangegaan voor het bedrijfspand, leaseauto's, computersoftware en dataoutsourcing.

INVESTERINGSVERPLICHTINGEN

De investeringsverplichtingen bedragen EUR 110 duizend (2016: EUR 20 duizend).

NIET-VERWERKTE VERPLICHTINGEN

Het aanwezig eigen vermogen van Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group is ultimo verslagjaar lager dan het vereist eigen vermogen. De dekkingsgraad op basis van voorlopige cijfers, zoals gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank, is afgerond 110%. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 is afgerond 108%. De met het vereist eigen vermogen overeenkomende dekkingsgraad is afgerond 125%. Het pensioenfonds heeft in het verslagjaar het bestaande herstelplan geactualiseerd en bij de toezichthouder De Nederlandsche Bank ingediend. In het herstelplan is uitgewerkt hoe het pensioen-

fonds binnen de wettelijke termijn van 10 jaar vanaf 1 januari 2017 weer beschikt over het vereist eigen vermogen getoetst aan de beleidsdekkingsgraad. Volgens het herstelplan wordt binnen deze termijn de tekortsituatie opgelost. De belangrijkste bronnen voor herstel van de dekkingsgraad zijn het verwachte overrendement (verschil tussen het behaalde rendement op de beleggingen en de benodigde rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen) en extra premies.

Volgens de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds wordt, indien de beleidsdekkingsgraad ultimo november lager is dan de dekkingsgraad volgens de in de Pensioenwet vastgelegde solvabiliteitseisen, het volgende jaar een bedrag gelijk aan 1/10 van het tekort als extra premie geheven. De totale pensioenpremie (inclusief de eventuele extra premie) is voor 2017 en 2018 gemaximeerd op 30% van de totale brutopensioengrondslag. De extra premie wordt verdeeld tussen de werkgever en de deelnemers in de verhouding 80%-20%, rekening houdend met een maximum eigen bijdrage van de deelnemers.

Er is geen voorziening voor toekomstige herstellpremies in de balans opgenomen, omdat niet betrouwbaar kan worden vastgesteld hoe hoog toekomstige bijstortingen in het pensioenfonds zullen zijn. De voor 2018 vastgestelde herstellpremie van EUR 1.063 duizend is wel als verplichting in de balans opgenomen. De werknemersbijdrage daarin van ongeveer EUR 136 duizend is als vordering in de balans opgenomen.

Risicobeheer

VALUTARISICO

Valutarisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. De omvang van transacties in vreemde valuta is beperkt, zodat de omvang van financiële activa en verplichtingen in vreemde valuta gering is. Dit betekent dat het valutarisico klein is. Om deze reden wordt het valutarisico niet afgedekt.

RENTERISICO

Renterisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente. Er zijn geen financiële activa of verplichtingen die zijn afgesloten tegen een vaste rente. Het renterisico is derhalve nihil.

KASSTROOMRISICO

Kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een financieel instrument fluctueren in omvang. Indien sprake is van financiële activa of verplichtingen met een variabele rente of een vaste rente met een korte rentevastperiode, resulteren

Toelichting op de geconsolideerde balans

fluctuaties in de rentetarieven in een verandering van de toekomstige renteontvangsten respectievelijk rentebetalingen. Er is geen sprake van rentedragende financiële verplichtingen. De enige rentedragende financiële activa betreffen banktegoeden. Gezien het geringe financiële belang van de hieruit voortvloeiende rentebaten en de lage rentestand, is het kasstroomrisico klein.

KREDIETRISICO

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet nakomen.

Het maximale kredietrisico bedraagt EUR 17.429 duizend (2016: EUR 15.450 duizend) en is als volgt samengesteld:

	2017	2016
DEBITEUREN EN ONDERHANDEN WERK	5.046	4.702
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	1.175	1.370
BANKTEGOEDEN IN REKENING-COURANT	11.208	9.378

TOTAAL	17.429	15.450

Het kredietrisico is beperkt. Alle opdrachtgevers zijn zeer kredietwaardig. Het risico wordt verder beperkt door maandelijkse facturering van de verrichte diensten en adequate bewaking van de vorderingen. De banktegoeden in rekening-courant worden aangehouden bij de huisbankier. Dit is een gerenommeerde Nederlandse bank die onder toezicht staat van De Nederlandsche Bank en voldoet aan de kapitaaleisen. Kredietbeoordelaar Standard & Poor's heeft aan deze bank een A-rating toegekend.

Een en ander neemt niet weg dat sprake is van een significante concentratie van kredietrisico. De dienstverlening aan de vijf grootste opdrachtgevers (waaronder de aandeelhouders) maakt 87% (2016: 84%) uit van de totale omzet. De grootste post betreft de banktegoeden. Zoals hiervoor vermeld, worden deze aangehouden bij één bank.

LIQUIDITEITSRISICO

Liquiditeitsrisico is het risico dat niet tijdig voldoende liquide middelen kunnen worden verkregen om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Dit risico is zeer klein, omdat sprake is van een forse liquiditeitsbuffer en de kasstroom uit operationele activiteiten positief is.

CONCENTRATIERISICO

Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen verrichten het grootste deel van de diensten ten behoeve van een relatief gering aantal opdrachtgevers. Het wegvallen van een of meer relatief grote opdrachten kan grote gevolgen hebben voor de omzet, maar ook voor het bedrijfsresultaat, omdat een belangrijk deel van de kosten een vast karakter heeft. Het concentratierisico is derhalve groot.

PENSIOENRISICO

De pensioenregeling is een toegezegd-pensioenregeling, uitgevoerd door het ondernemingsfonds Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad volgens de in de Pensioenwet vastgelegde solvabiliteitseisen, het volgende jaar een bedrag gelijk aan 1/10 van het tekort als extra premie wordt geheven. De omvang van een eventueel tekort is afhankelijk van onder meer het rendement op de beleggingen, de rentestand op de kapitaalmarkt en de levensverwachting. Het pensioenfonds kan andere maatregelen dan extra premieheffing nemen om een tekort te verminderen, waaronder het niet of slechts gedeeltelijk toekennen van indexering. Uit rechtspraak blijkt dat het onzeker is of mogelijke toekomstige bijstortingen juridisch kunnen worden afgedwongen.

AANSPRAKELIJKHEIDSRISICO

Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen verrichten diensten op het gebied van pensioenuitvoering, bestuursondersteuning en vermogensbeheer voor professionele partijen. De dochtermaatschappijen kunnen aansprakelijk worden gesteld voor mogelijke fouten in de dienstverlening. Dit risico wordt beheerst door zowel de kans op fouten als het gevolg van mogelijke fouten te beperken. Derhalve worden heldere, marktconforme uitvoeringscontracten afgesloten, bestaat voortdurend aandacht voor de administratieve organisatie en interne controle (jaarlijks wordt een ISAE 3402-rapportage inclusief in control statement uitgebracht) en is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

OPERATIONEEL RISICO

Operationeel risico is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Onder deze definitie vallen operationele gebeurtenissen zoals IT-problemen, tekortkomingen van de organisatiestructuur of interne controle, menselijke fouten, onjuiste afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en dergelijke en externe bedreigingen. Dergelijke risico's worden beheerst door een strakke administratieve organisatie en interne controle, een calamiteitenplan plus uitwijkvoorziening en een gedragscode.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

(9) OMZET	2017	2016
PENSIOENUITVOERING	11.759	12.797
BESTUURSONDERSTEUNING	4.953	4.262
VERMOGENSBEHEER	16.978	16.864
OVERIG	-	2
TOTAAL	33.690	33.925

De omzet wordt nagenoeg geheel in Nederland behaald.

(10) PENSIOENLASTEN	2017	2016
TOEGEZEGD-PENSIOENREGELING	2.632	2.812
OVERIG	170	217
TOTAAL	2.802	3.029

De pensioenregeling is een toegezegd-pensioenregeling op basis van voorwaardelijk geïndexeerd middelloon en wordt uitgevoerd door Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. De basispremie is gelijk aan de jaarlijkse kosten van pensioenopbouw en risicodekking op basis van een gedempte rentevoet van 2,4%. Naast de basispremie kunnen extra premies worden geheven dan wel premiekortingen worden verleend. De totale premie, bestaande uit de basispremie en een eventuele extra premie, bedraagt voor 2017 maximaal 30% (2016: 40%) van de totale brutopensioengrondslag (totale pensioengevende loonsom). De individuele brutopensioengrondslag per deelnemer is voor 2017 fiscaal gemaximeerd op EUR 103.317 (2016: EUR 101.519).

De overige pensioenlasten betreffen voornamelijk risicopremie arbeidsongeschiktheid en overlijden.

(11) OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN	2017	2016
KOSTEN INHUUR PERSONEEL	1.534	1.162
OVERIGE PERSONEELSKOSTEN	1.606	1.613
KOSTEN UITBESTEED WERK	658	767
KOSTEN CONTROLE EN ADVIES	2.182	2.239
AUTOMATISERINGSKOSTEN	5.018	4.498
HUISVESTINGSKOSTEN	1.401	1.362
OVERIGE KOSTEN	1.639	2.092

TOTAAL	14.038	13.733

AANTAL PERSONEELSLEDEN

Het gemiddelde aantal fte's in 2017 bedraagt 140,6 (2016: 147,9).

	2017	2016
PENSIOENUITVOERING EN BESTUURSONDERSTEUNING	71,1	78,8
VERMOGENSBEHEER	37,3	38,8
OVERIG	32,2	30,3

TOTAAL	140,6	147,9

BEZOLDIGING BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Blue Sky Group Holding B.V. heeft twee statutaire bestuurders. Tot 1 april 2016 fungeerde één bestuurder. De bezoldiging bedraagt totaal EUR 811 duizend (2016: EUR 687 duizend). Hierin is begrepen een pensioentoeelage van totaal EUR 133 duizend (2016: EUR 111 duizend), voornamelijk toegekend in verband met de fiscale maximering van het pensioengevende salaris. De bezoldiging van de commissarissen bedraagt totaal EUR 55 duizend (2016: EUR 60 duizend).

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

HONORARIUM ACCOUNTANT

De aan het verslagjaar toegerekende accountants honoraria bedragen:

	2017	2016
CONTROLE JAARREKENING HOLDING	35	36
CONTROLE JAARREKENING DOCHTERMAATSCHAPPIJEN	32	35
ANDERE CONTROLEOPDRACHTEN	71	46
BELASTINGADVIESDIENSTEN	40	27

TOTAAL	178	144

De vermelde honoraria hebben betrekking op het gehele netwerk waarvan de accountantsorganisatie die is belast met de wettelijke jaarrekeningcontrole deel uitmaakt.

(12) BELASTINGEN	2017	2016
VERSCHULDIGDE BELASTING VERSLAGJAAR	66	184
BELASTING VOORGAANDE JAREN	-28	-
SCHATTINGSWIJZIGING BELASTINGTARIEF UITGESTELDE BELASTING- VORDERINGEN	-22	-
REALISATIE UITGESTELDE BELASTINGENVORDERINGEN VERSLAGJAAR	109	-
AANPASSING UITGESTELDE BELASTINGENVERPLICHTINGEN VOORGAANDE JAREN	48	-
REALISATIE UITGESTELDE BELASTINGENVERPLICHTINGEN VERSLAGJAAR	-75	-50

TOTAAL	98	134

De effectieve belastingdruk is 25,5% (2016: 25,0%). De belastingdruk kan als volgt worden geanalyseerd:

	2017	2016
GEMIDDELD NOMINAAL BELASTINGTARIEF	22,4%	23,2%
OVERIG	3,1%	1,8%

TOTAAL	25,5%	25,0%

VERBONDEN PARTIJEN

De aandeelhouders, de dochtermaatschappijen, het ondernemingspensioenfonds, de bewaerstichtingen van de Blue Sky beleggingsfondsen, alsmede de bestuurders en de commissarissen en hun nauwe verwanten worden aangemerkt als verbonden partijen.

Het voor de activiteiten van de dochtermaatschappijen ingezette personeel is in loondienst van Blue Sky Group Holding B.V. De loonkosten, bestaande uit salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, worden zonder winstopslag aan de dochtermaatschappijen in rekening gebracht. Alle andere bedrijfskosten worden eveneens zonder winstopslag in rekening gebracht.

De aandeelhouders van Blue Sky Group Holding B.V. zijn Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM, Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM en Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel. Genoemde partijen zijn elk voor eenderde deel aandeelhouder. De dienstverlening aan betrokken partijen betreft 76% (2016: 76%) van de totale omzet. Met betrokken partijen zijn uitvoeringsovereenkomsten van dienstverlening gesloten op basis van marktconforme tarieven.

De pensioenregeling wordt uitgevoerd door Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group. Met het pensioenfonds is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan voor onbepaalde tijd, die kan worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden, maar niet eerder dan eind 2018. De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling door het pensioenfonds komen ten laste van (de dochtermaatschappijen van) Blue Sky Group Holding B.V.

Blue Sky Group Holding B.V. is bestuurder van de stichtingen die optreden als bewaarder van de Blue Sky beleggingsfondsen. De werkzaamheden, waarvoor geen beloning wordt ontvangen, beperken zich tot de uitvoering van het mandaat.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Voor de bezoldiging van de bestuurders en de commissarissen wordt verwezen naar de toelichting op pagina 37. Blue Sky Group Holding B.V. heeft geen leningen aan hen verstrekt en heeft ook anderszins geen vorderingen op hen.

Er zijn geen transacties van betekenis met verbonden partijen die niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Enkelvoudige balans per 31 december

bedragen in duizenden euro's

(voor verwerking van de voorgestelde winstbestemming)

	2017	2016
VASTE ACTIVA		
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	2.871	3.260
MATERIËLE VASTE ACTIVA	1.472	1.799
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	13.004	12.697

TOTAAL VASTE ACTIVA	17.347	17.756
VLOTTENDE ACTIVA		
VORDERINGEN	5.123	7.517
LIQUIDE MIDDELEN	1.704	2.776

TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	6.827	10.293

TOTAAL ACTIVA	24.174	28.049

EIGEN VERMOGEN		
GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL	1.800	1.800
AGIO	4.500	4.500
OVERIGE RESERVES	7.138	6.737
ONVERDEELDE WINST	286	401

TOTAAL EIGEN VERMOGEN	13.724	13.438
VOORZIENINGEN	357	364
KORTLOPENDE SCHULDEN	10.093	14.247

TOTAAL PASSIVA	24.174	28.049

ACTIVA

PASSIVA

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

bedragen in duizenden euro's

	2017	2016
RESULTAAT DEELNEMINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN	307	401
OVERIGE BATEN EN LASTEN NA BELASTINGEN	-21	-

RESULTAAT NA BELASTINGEN	286	401

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 BW. Hierbij zijn de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de grondslagen voor de resultaatbepaling gehanteerd die ook in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op pagina 21 tot en met 25 hiervoor.

Onder toepassing van artikel 402 Titel 9, Boek 2 BW is in de enkelvoudige jaarrekening een beknopte winst- en verliesrekening opgenomen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa › Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, gebaseerd op de waarderingsgrondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

bedragen in duizenden euro's

FINANCIËLE VASTE ACTIVA	2017	2016
DEELNEMINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN	13.004	12.697
TOTAAL	13.004	12.697

Onder deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn opgenomen:

	2017	2016
BSG PENSION MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	2.782	2.176
BSG FUND MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	7.627	6.957
BSG ASSET MANAGEMENT B.V., AMSTELVEEN	2.595	3.564
TOTAAL	13.004	12.697

De mutaties zijn als volgt:

	2017	2016
BALANSWAARDE BEGIN VAN HET JAAR	12.697	12.296
RESULTAAT	307	401
BALANSWAARDE EIND VAN HET JAAR	13.004	12.697

VORDERINGEN	2017	2016
DEBITEUREN	141	247
GROEPSMAATSCHAPPIJEN	4.201	5.901
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	59	28
PERSONEELSBELONINGEN	136	150
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	586	1.191

TOTAAL	5.123	7.517

 VOORZIENINGEN	 2017	 2016
JUBILEUMUITKERINGEN	130	110
UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN	227	254

TOTAAL	357	364

 KORTLOPENDE SCHULDEN	 2017	 2016
CREDITEUREN	2.324	1.081
GROEPSMAATSCHAPPIJEN	2.998	8.065
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN	1.651	1.123
PERSONEELSBELONINGEN	3.018	3.371
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	102	607

TOTAAL	10.093	14.247

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen vormen met de Blue Sky beleggingsfondsen gezamenlijk een fiscale entiteit voor de omzetbelasting. Zij zijn op grond daarvan hoofdelijk aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende belastingverplichtingen.

Verschuldigde omzetbelasting wordt opgenomen in de vennootschappelijke balans van Blue Sky Group Holding B.V. Afrekening met de dochtermaatschappijen vindt plaats via de rekening-courantverhoudingen.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Blue Sky Group Holding B.V. en dochtermaatschappijen vormen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, waardoor zij hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de daaruit voortvloeiende belastingverplichtingen.

Actuele vorderingen en schulden vennootschapsbelasting alsmede uitgestelde vorderingen en verplichtingen vennootschapsbelasting worden eveneens opgenomen in de balans van Blue Sky Group Holding B.V. De belastinglast wordt toegerekend aan de afzonderlijke dochtermaatschappijen op basis van hun aandeel in het (geconsolideerde) resultaat. Afrekening vindt plaats via de rekening-courantverhoudingen.

Amstelveen, 9 maart 2018

Directie

drs. B.A.A.M. van der Stee
Mevrouw drs. O. Bisschop EMIM EMFC RC

Raad van commissarissen

drs. A.T.J. Krol (voorzitter)
Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA
drs. L. Deuzeman

overige gegevens

Statutaire regeling omtrent winstbestemming

Artikel 24: Winst en reserves

- 24.1 De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van uitkeringen, voor zover het eigen vermogen van de vennootschap groter is dan de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
- 24.2 De winst staat ter beschikking van de algemene vergadering. Bij de berekening van het winstbedrag, dat op ieder aandeel zal worden uitgekeerd, komt het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking, ongeacht het bedrag dat op deze aandelen is gestort.
- 24.3 Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening. De betaalbaarstelling van de winst geschiedt binnen twee weken na het besluit tot goedkeuring van het bestuur als bedoeld in artikel 24.6, tenzij het bestuur op grond van bijzondere omstandigheden anders beslist.
- 24.4 Het bestuur kan, met inachtneming van artikel 24.1, besluiten tot uitkering van een tussentijdse uitkering van de winst. Het bestuur zal niet besluiten tot uitkering van een tussentijdse uitkering van de winst indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 24.5 De algemene vergadering kan besluiten tot gehele of gedeeltelijke uitkering van reserves.
- 24.6 Een besluit dat tot uitkering van winst of reserves strekt heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 24.7 De vordering van de aandeelhouder tot uitkering verjaart door een tijdsverloop van vijf jaren.
- 24.8 Bij de berekening van het bedrag van enige uitkering op aandelen tellen de aandelen die toebehoren aan de vennootschap niet mee.

Dividendpolitiek

In artikel 7a van de aandeelhoudersovereenkomst is bepaald dat van de in een verstreken boekjaar behaalde winst een zodanig bedrag aan de algemene reserve wordt toegevoegd, dat het eigen vermogen na toevoeging gelijk zal zijn aan een bedrag dat overeenkomt met 30% van de in bedoeld boekjaar behaalde jaaromzet.

overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Blue Sky Group Holding B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Blue Sky Group Holding B.V. (hierna 'de Vennootschap') te Amstelveen (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Blue Sky Group Holding B.V. per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Blue Sky Group Holding B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Profiel van de onderneming;
- Kerncijfers;
- Organisatiemodel;
- Personalía;
- Bericht van de Raad van Commissarissen;
- Verslag van de directie;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de directie en de Overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

overige gegevens

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing

Amstelveen, 9 maart 2018

KPMG Accountants N.V.
F.M. van den Wildenberg RA

nevenfuncties

Directie

drs. B.A.A.M. van der Stee

- voorzitter Wim Schellekens Stichting
- lid raad van commissarissen Beheermaatschappij Schaarsbergen B.V.
- voorzitter Beleggingsadviescommissie DELA
- voorzitter Dutch Fund managers Association (DUFAS)
- lid raad van advies Erasmus Pension Executive Program

Mevrouw drs. O. Bisschop
EMIM EMFC RC

- lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds PGB
- lid raad van toezicht Stichting Het nederlandse pensioenfonds
- adviseur Stichting Pensioenfonds PNO Media,
- bestuurslid Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group

Commissarissen

drs. A.T.J. Krol

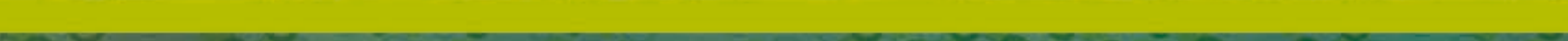
- voorzitter raad van commissarissen Unirobe Meeùs Groep
- voorzitter raad van commissarissen Bouwbedrijf M.J. de Nijs
- lid raad van commissarissen VB Groep Eindhoven

drs. L. Deuzeman

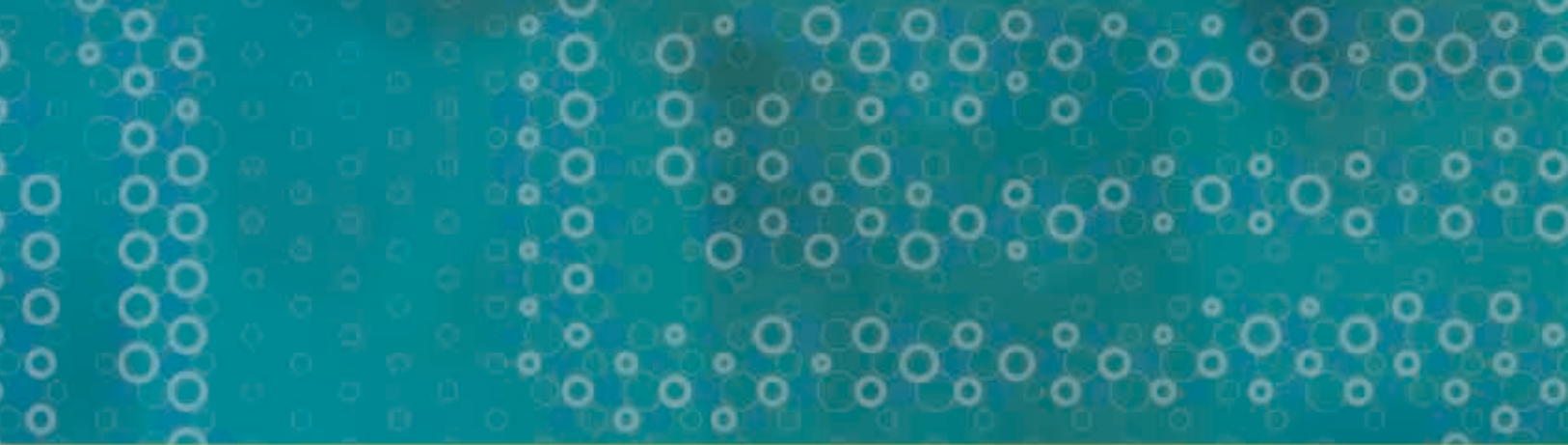
- voorzitter raad van commissarissen Intereffekt Funds N.V.
- voorzitter raad van commissarissen Monolith Fund N.V.
- lid Investeringsadviescommissie Monolith Fund
- voorzitter Stichting Administratiekantoor Monolith

Mevrouw dr. D.A.M. Melis MBA

- lid bestuur Stichting Algemeen Pensioenfonds STAP
- lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten
- lid raad van toezicht Kempen Capital Management Beleggingsfondsen
- member Shareholders' Responsibilities Committee International Corporate Governance Network (ICGN)
- member Editorial Board SHIFT TO Long Term Investing
- gastdocent governanceopleidingen Nyenrode Business Universiteit, Vrije Universiteit Amsterdam
- affiliated member Nyenrode Corporate Governance Instituut
- Senior Fellow ICFG - Erasmus School of Law
- Lid Tuchtcommissie DSI

2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

4 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027

blueskygroup.nl

info@blueskygroup.nl

020 426 62 66

Postbus 123, 1180 AC Amstelveen

pensioenuitvoering | bestuursondersteuning | vermogensbeheer | advies | communicatie